

ТЕРОРИЗМ ЯК ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИЙ ЗЛОЧИН

Сьогодні в світі існує безліч проблем глобального, міжнародного характеру. В одному випадку мова йде про ті чи інші сторони розвитку продуктивних сил, стан і якість навколишнього середовища, в іншому — про кардинальні питання зовнішньої і внутрішньої політики, в третьому — про стосунки людини і суспільства тощо. Глобальні проблеми загострились настільки, що без них неможливо нині скласти реалістичне уявлення про сучасні тенденції суспільного розвитку, про майбутнє людства.

Серед усіх сучасних глобальних проблем особливо гостро стоїть проблема тероризму і особливо небезпечним є такий його різновид, як міжнародний тероризм.

Тероризм (від лат. *terror* жак) — суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому невинних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Міжнародний тероризм, який проявив себе, як явище ще в 60-80-х роках минулого століття, з початку XXI століття поступово перетворюється в глобальну руйнівну силу, яка загрожує самому існуванню людської цивілізації.

Тривога світової спільноти ростом терористичної активності обумовлена численністю жертв терористів і величезними матеріальними збитками. Крім цього, світову громадськість насторожує й той факт, що завдяки розвитку новітніх технологій, що мають подвійне призначення, діяльності засобів масової інформації й глобальної комп'ютерної мережі «Інтернет», де культивуються насильство й жорстокість, у все більшій кількості людей з'являється можливість отримати, а потім і використовувати інформацію про створення найвитонченіших методів вчинення терору. Не застраховані від спалахів тероризму навіть високорозвинені країни з різними політичними режимами й державними устроями, що не відстають в економічному й соціальному розвитку. Інтернаціональний ха-

рактер життя людей, нові засоби зв'язку й інформації, нові види озброєнь різко знижують значимість державних кордонів та інших засобів захисту від тероризму. Зростає різноманіття терористичної діяльності, що усе більше погоджується з національними, релігійними, етнічними конфліктами, сепаратистськими й, так званими, визвольними рухами.

Терористична діяльність в сучасних умовах характеризується широким розмахом, відсутністю явно виражених державних кордонів, наявністю зв'язку і взаємодії з міжнародними терористичними центрами і організаціями; жорсткою організаційною структурою, що складається з керівної і оперативної ланки, підрозділів розвідки і контррозвідки, матеріально-технічного забезпечення, бойових груп і прикриття; жорсткою конспірацією і ретельним відбором кадрів; наявністю агентури в правоохоронних і державних органах; хорошим технічним оснащенням; наявністю розгалуженої мережі конспіративних укриттів, учбових баз і полігонів.

В сучасному світі високих технологій і загальної інтеграції неможлива боротьба з тероризмом кожної країни окремо. Потрібна коаліція всіх країн, зацікавлених в знищенні цього феномену. Треба завдавати удару і відразу по всіх напрямках діяльності терористів, при чому цей удар повинен складатися не лише з військових заходів, але і із економічних, політичних. Питання полягає не лише в тому, аби знищити військові підрозділи бандитів, але і в перекритті фінансових ресурсів цим людям.

Пріоритетність у боротьбі з тероризмом належить профілактичній діяльності. В її здійсненні мають знайти своє місце органи законодавчої та виконавчої влади, авторитети офіційної церкви, лідери політичних партій, засобів масової інформації та широка громадськість. Для того, щоб виключити з нашого життя тероризм, необхідно, насамперед, розкривати і знищувати корені цього явища, а не лише боротися з проявами тероризму, що неможливо без тісної взаємодії всіх державних і громадських структур, що спрямована на запобігання державним злочинам, усунення інших загроз безпеці особистості, суспільства і держави. Виділимо у цьому зв'язку три рівні попередження злочинів, що зазіхають на безпеку країни: 1) індивідуальна профілактика, тобто запобігання вчиненню протиправних діянь з боку окремих осіб чи їхніх груп; 2) профілактика окремих видів злочинів; 3) профілактика злочинності у цілому. І якщо завдання першого рівня (індивідуальної профілактики) по-

винні самостійно вирішувати правоохоронні органи і спецслужби, то на рівні профілактики окремих видів злочинів суттєве значення має участь органів влади, державних структур, громадських організацій, засобів масової інформації. Завдання третього рівня превенції тероризму, як соціального явища, повинні розв'язуватися переважно з використанням соціально-економічних і політичних важелів.

На даному етапі, насущною є проблема недостатнього ступеня міжнародно-правової кодифікації питань, пов'язаних з питаннями забезпечення міжнародної безпеки в аспекті боротьби з міжнародним тероризмом.

Міжнародно-правові норми, що сприяють боротьбі з міжнародним тероризмом, почали розробляти ще в довоєнний період. Зокрема можна назвати Женевські конвенції 1937 року про попередження і переслідування тероризму і створення міжнародного кримінального суду. У цих документах уперше було визначено поняття тероризм. Однак, на боротьбі з тероризмом прийняття цих конвенцій ніяк не позначилася: вони були ратифіковані тільки Індією. Відома так само і Женевська конвенція 1949 року. Однак, вона так само була далека від досконалості і не містила визначення слова терор.

Далекі від досконалості і конвенція 1973 року про захист осіб, що мають міжнародний імунітет, конвенція 1979 року про боротьбу з захопленням заручників, Токійська конвенція 1963 року, Гаазька конвенція 1970 року і Монреальська 1971 року, що стосувалися злочинів на бортах літаків, Європейська конвенція 1977 року про боротьбу з тероризмом.

«Розквіт» міжнародного тероризму в 1990-ті роки не міг не турбувати міжнародну громадськість. З 1995 по 1999 роки відбулось близько 15 міжнародних заходів, присвячених цій проблемі. Це і нарада «сімки» в Оттаві в 1995 році, і зустріч на вищому рівні в Шарм-аль-Шейхе (Єгипет) у 1996 році і багато інших нарад. У грудні 1997 року генеральна Асамблея ООН приймає Міжнародну конвенцію про попередження терористичних актів, пов'язаних із застосуванням вибухових пристроїв, а у 1999 році міжнародну конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму.

Антитерористичне законодавство на національному рівні розробляють і уряди інших країн.

Усі перераховані вище правові акти недостатні для створення достатньої юридичної бази і необхідно почати більш уніфіковану кодифікацію на найвищому рівні.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що тероризм як злочин міжнародного характеру зачіпає інтереси не лише окремих держав, а й всієї міжнародної спільноти. Тому жодна держава не здатна повністю ліквідувати тероризм одноосібно. Ефективна протидія подальшому розповсюдженню цього злочину можлива лише шляхом міжнародного співробітництва. В свою чергу, вдосконалення механізму міжнародно-правового регулювання такого співробітництва є важливим чинником його успішного розвитку. Сутність сучасного тероризму можна тлумачити як насильницьку дію, що дає змогу використовувати інформаційні, фінансові та технологічні ресурси, спрямовується на свідоме нехтування людським життям для досягнення основної мети – стати впливовим елементом формування нового світового порядку. Для здійснення ефективних дій по боротьбі з тероризмом необхідно також вироблення його єдиних міжнародно-правових понять, точної правової характеристики цього виду злочину, а також необхідність зосередження уваги світової спільноти на діях із запобігання тероризму. Подолання всіх існуючих проблем, що перешкоджають повній реалізації антитерористичної діяльності, дасть можливість скоординувати зусилля всіх країн світу в цій боротьбі і допоможе досягти успіху.

Біла А. Ю.,
студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

МОРСЬКЕ ПІРАТСТВО ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

Піратство, стала серйозною погрозою для міжнародного миру та глобальної безпеки морського судноплавства: за даними Міжнародного морського бюро (ICC International Maritime Bureau) за шість місяців 2013 року у світі зафіксовано 138 спроб атакувати цивільні судна, 127 членів екіпажів було взято у полон. Актуальним постало питання вивчення правових основ боротьби з піратством та розробка послідовності дій компетентних органів держави у разі піратського захоплення.

Метою роботи є розглянути проблему розповсюдження морського піратства, запропонувати заходи для забезпечення безпеки судноплавства.